

OSADES:

- OCTAVE, noormees
kõrgemast seltskonnast
- Eesti NSV rahvakunstnik
— TIIT HARM ✓
JURI JEKIMOV
- TUNDED, INIMESE LAHUTAMATUD
KAASLASED:
- LOOTUS — IRINA FOMINA ✓
TAMARA BUROVA
TIINA KRIPSAAR
- KURBUS — LILIANA GRODNIKOVA ✓
LEMME JÄRVI
ELVIIRA ROSSMANN
- UHKUS — MIHHAIL NETSAJEV ✓
OLEG BARANOV
VLADIMIR TERJOHHIN
- ARMUKADEDUS — ALEKSANDR BASIHHIN
JEVGENI KIREJEV ✓
MIHHAIL NETSAJEV
- SÜDAMETUNNISTUS — Eesti NSV teeneline kunstnik
JANIS GARANCIS ✓
VLADIMIR KUZMIN
VLADIMIR TERJOHHIN
- BRIGITTE, noor lesk, kes on
hüljanud kõrgema seltskonna
- Eesti NSV teeneline kunstnik
— KAIE KORB ✓
LARISSA SINTSOVA
- OCTAVE'i ARMASTATU }
KORTSINEIU } — Eesti NSV teeneline kunstnik
RUFINA NOOR ✓
(külalisena)
TATJANA VORONINA
- DESGENAIS,
Octave'i sõber — VIKTOR FEDORTSENKO ✓
ALEKSANDR BASIHHIN ✓
JEVGENI KIREJEV
- SMITH, Brigitte'i lapse-
põlvesõber, vaesunud aadlik — MIHKEL KIVILAAN ✓
JURI MIHHEJEV

ORKESTRI SOLISTID:

- Viiul — Eesti NSV teeneline kunstnik
MATI UFFERT ✓
JAAK TORK
JAAN LAUR
JUHAN SCHÜTZ
- Tšello — Eesti NSV teeneline kunstnik
IVO JUUL ✓
ANDRES NARMA
- Kontrabass — MEEME SAAREVALI
TOIVO UNT ✓
ALEKSANDER JÖGI
- Flööt — Eesti NSV teeneline kunstnik
SIGRID ORUSAAR ✓
RAIVO PEASKE
- Oboe — VILJAR JOE ✓
ARVO PURGA
- Klarnet — VAHUR VURM ✓
VELLO SAKKOS
- Bassklarnet — ÜLO ÜRSIK
JÜRI MILLISTFER
- Fagott — VELLO SALUMETS
HEITI RIISMÄE
ILMAR AASMETS
- Metsasarv — KAIDO OTSING ✓
VALDEK PÖLD
AADO TAMM
- Trompet — AALO JÄRVING ✓
AVO OTS
- Klaver, celesta — ELNA-IMBI KODRES
- Harf — TATJANA LEPNURM ✓
EDA RAJASALU
- Timpanid — REIN TIIDO ✓
VJATSESLAV AKIMOV
- Vibrafon — EINO UULI
REIN ROOS
- Campanelli, campane — JAAN KARP
- Tam-tam, cassa, piatti — TEET ÖUNAP
VJATSESLAV AKIMOV

Lavastusala juhataja — JAAN MIKKEL

Dekoratsioonide teostust juhendanud —
KULLI ROOT

Dekoratsioonid maalinud —
PJOTR PASTERNAK (Moskva)

Eesti NSV teeneline kunstitegelane
UNO KÄRBIS

Kostüümide teostust juhendanud —
LEIDA TALLO

Valgustus —
EVALD RADIK

Grimm ja parukad —
ILLI-ANN KALE

Butafor — JOHANNA RANNE

Rekvisiitor — KARIN LINDMAA

Pealavameister — HEINO LILLIPUU

Balleti sisu

I vaatus

1 pilt. Octave astub ellu. Temas tormitsevad erisugused tunded. Neid tunnetades avastab ta endas terve kirgede ja emotsioonide maailma. Octave'i hing on elule avatud. Tulevik näib rõõmutoov.

2. pilt. Seltskondlikul olengul kohtub Octave Armastatuga. Maskeraadisegaduses kaotab ta äga Armastatu silmist ja näeb teda ootamatult oma sõbra Desgenais'ga. Octave on meeleheitel.

3. pilt. Desgenais püüab sõpra rahustada. Ta veenab Octave'i, et tundemaailm on petlik. Tasakaalu kaotanud Octave püüab endas selgusele jõuda. Desgenais lahkub, Octave'i valdab kurbus. Esimene kokkupuude eluga oli valmistanud talle pettumuse.

4. pilt. Igatsus ja üksindustunne viivad Octave'i kõrtsi. Külastajaid teenindav kõrtsineiu püüab äratada Octave'i tähelepanu ja teda võrgutada. Kohkudes näeb Octave kõrtsitüdruk sarnasust oma Armastatuga. Tüdruk lohutab Octave'i, kelle ettekujutuses seguneb maskeraadi- ja kõrtsipublik. See näilisus tekitab temas õudust.

II vaatus

I pilt. Pärast raskeid hingepiinu ja kahtlusi tärkab Octave'is lootus. Taastub jõud, usk ja kindlustunne. Ta hülgab seltskonna ja pöördub loodusesse.

2. pilt. Octave tutvub Brigitte'iga — noore lesega, kes on loobunud seltskonnast ja tõmbunud üksindusse. Octave'i ja Brigitte'i vahel tekib sõprus. Octave on Brigitte'st vaimustuses ja, joovastunud uuest elust, avaldab talle armastust. Brigitte ei mõista Octave'i tundepehangut.

3. pilt. Octave on üks. Lööduna Brigitte'i keeldumisest kogeb ta oma tunnete vastuolulisust. Oma haiglates fantaasia-kujutluses näeb ta seltskonna balli — maailma, mille ta oli hüljanud. Ballikeerises, tuttavate ja tundmatute nägude hulgas köidab Octave'i tähelepanu noor daam, kes talle meenutab ühtaegu truudusetut Armastatut ja kõrtsitüdrukut. Octave püüab viirastustest vabaneda, suunates mõtted Brigitte'ile.

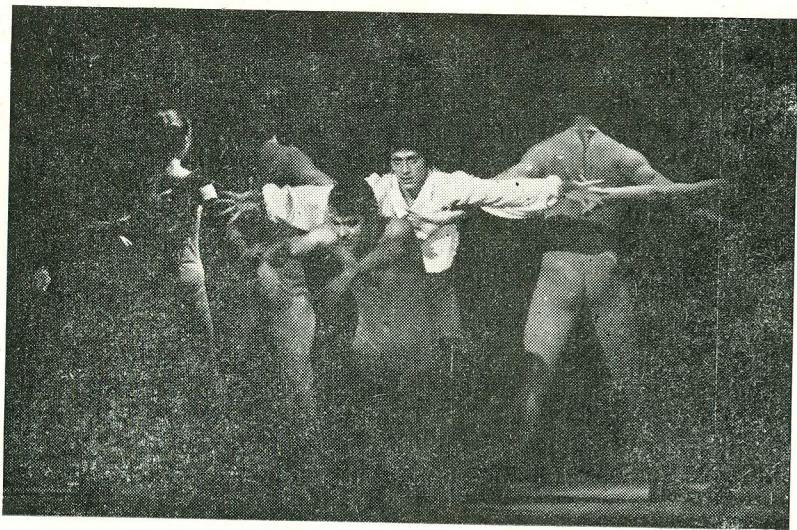
III vaatus

I pilt. Octave ja Brigitte on jälle koos. Brigitte on õnnelik, Octave'i õnne aga segavad mõtted minevikust. Eraldatus rõhub Octave'i. Tahtes teda lõbustada, püüab Brigitte elustada maskeraadi miljööd. Kuigi kujutlusest kaasahaaratud, katkestab Octave selle, sest näeb Brigitte'i mängus oma truudusetut Armastatut ja ehmub. Brigitte on segaduses. Octave tahab teda rahustada, kuid Brigitte tõrjub tema püüdlusi ja lahkub.

II pilt. Octave'is võitlevad erinevad tunded ja mitte üheski ei leia ta väljapääsu. Teda jälitavad seltskonnaelu nägemused ja maskeraadi karussellil viirastub Surm. Tõrjudes eemale seda jubedat nägemust, tormab Octave Brigitte'i juurde, kuid ootamatult näeb ta Brigitte'i võõra noormehega. See on Smith.

3. pilt. Octave on sellest vapustatud. Ta mõistab, et on kaotanud Brigitte'i. Octave pöördub oma tunnete poole, asjatult neilt nõu oodates, temas põrkuvad armukadedus ja omaenese süü tunnetamine. Meeletuses on Octave valmis Brigitte'ile kätte maksma. Viimasel hetkel aga kuuletub ta oma südame-tunnistuse häälele ja lepib saatusega.

4. pilt. Brigitte ja Smith lahkuvad Octave'i elust. Ta jääb ükski, mõistes ideaali kättesaamatust. Octave'i teadvusse suneb Armastatu, kes alatiseks jäi talle takistuseks teel õnnele.

Lavastaja Tiit Härm:

«Aastatepikkuse lavaelu vältel on mul tulnud esitada rohkelt partiisid ja tervikrolle nii klassikalistes kui ka nüüdisballettides ja ikka on mind enam veedelnud romantilised teemad: püüdlemine ideaali, hingelise täiuse ja harmoonia poole. Seejuures ei ole mind ahvatlenud mitte absoluutselt positiivsed kangelased, kindlasti aga otsivad, endas kahtlevad, oma tegusid analüüsivad — need, kes ei karda oma salajasimasse tunde- ja mõttemaailma süüvida. Seega juhtis mind mõnel määral Musset' romaani juurde just isiklik näitlejakogemus ja selle teose valik balleti aluseks oli minu jaoks loomulik.

Pealegi, mulle näis, et Musset' romaani kangelase lugu ei kuulu ainult oma aega, ega ole selles ajas lõpuni ammendatud. Kes on Octave — romaani ja lavastuse peategelane? Kes ta on — see hajali, rahutu roomees, pingul miljonist piinast, kes asjatult otsib väljapääsu talle sisendatud piiridega maailmast? Musset' romaan — see on hoiatus, meenutus, protest. See on teos inimliku nõrkuse ja igasuguse kompromissi vastu. Romaani kangelane läbib enesetunnituse kohutava tee, mis oma tulemuses on puhastav. Ta peab tingimata sukelduma oma tunnete põrgusse, läbima selle ringid, et üleneda arusaamiseni tõeliselt kõlbelisest suhtumisest endasse ja maailma. Just see näiski aktuaalne. Inimene, kel pole kõlbelist tuge, hingelis-vaimseid ideaale, astub tehingusse oma südame-tunnistusega ja on määratud hingelisele sandistumisele. Nimelt see on peamine, mida olen tahtnud selles lavastuses öelda. Niisiis pole ma mitte juhindunud mitte ainult isiklikust maitsest, vaid tundnud vajadust selliseks kõneluseks meie kaasajal meie tänase vaatajaga.

Et Musset' teos tingis nii stseenide kui ka karakterite kujundilist lahendust, tuli vältida illustratiivsuse sattumist. «Pihtimus» pole mitte ainult balleti nimetus, milleks võetud romaani pealkirja viimane sõna, vaid see on balleti vorm ja paljus ka selle žanrimääratlus. Samuti tuleneb sellest balleti struktuur: tegevustik lähtub kangelase emotsionaalsete seisundite vahetumisest, tema tunnete arenguloogikast, mitte aga teose faabulast. Niisiis pole peatähelepanu niivõrd sündmustikul, kui kangelase sisemisel dialoogil oma tunnetega. Ballett on kangelase pihtimus oma tunnete ees, võitlus nende tunnetega ja tunnete heitlus kangelase hinge eest.

Üksipäinis ise endaga on inimene ülitundlik ja kannatav. Inimene, kes on välja jõudnud Pihtimuseeni. Just sellele otsusele

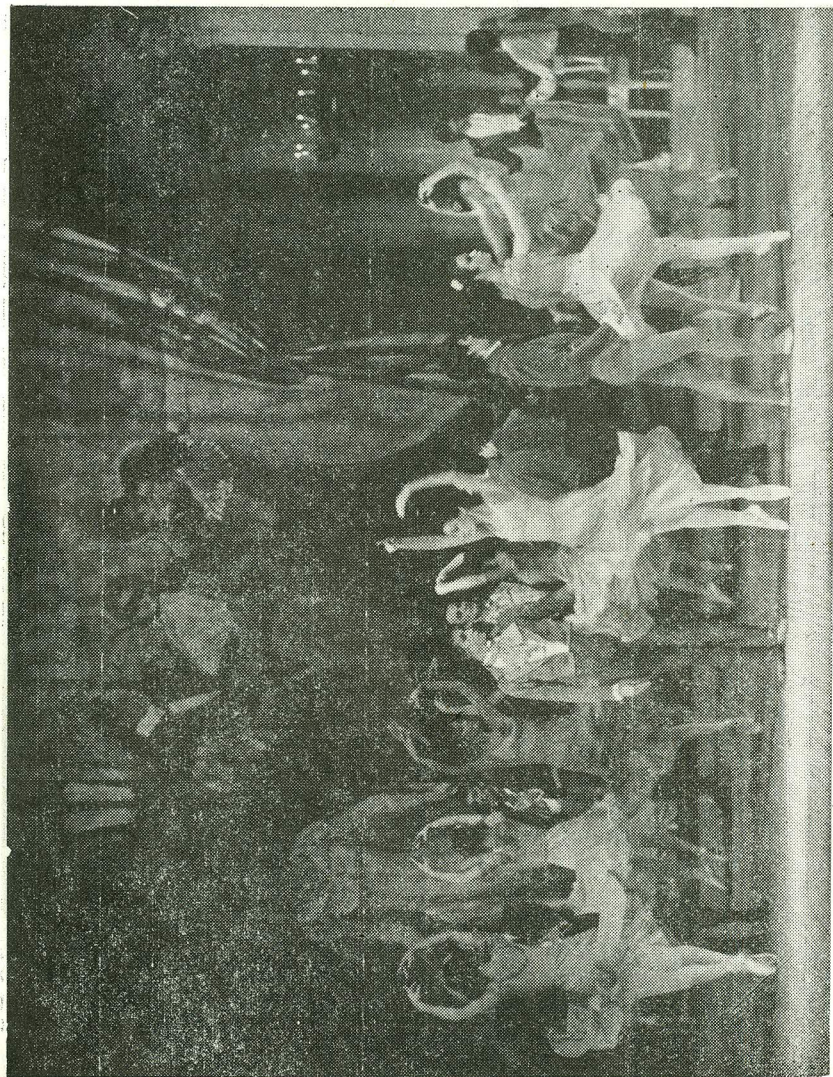
jõudmises seisnebki Octave'i loo optimism, see on usk inimlikkuse võidusse. Pihtimus on mehine tegu.

Ballett on lahendatud klassikalise koreograafia vahenditega. Ühest küljest on tinginud selle Musset' romaan, mis loodud romantismiajastul ja tingib klassikalist romantiseeritud leksikat, teisest küljest aga veel sellepärast, et pean klassikalise tantsu süsteemi ka tänapäeval kõige võimsamaks ja väljendusrikkamaks ning kaugeltki veel mitte lõpuni ammendatuks. Iseenesestmõista tuleb klassikalise koreograafia traditsioonilist liikumist ja struktuuri lahti mõtestada tänapäev seisukohalt, näha seda praegusaja rakursis, arvestada viimase aja otsingutega. Oma põhialuselt on lavastuse keel klassikaline, mis ka kaasajal on võimeline kujundlikult ja täies ulatuses edasi andma karaktereid nende psühholoogilises sügavuses.

Igaühel on oma arusaam balletist. Minu jaoks on ballett üks teatriloomingu liike. Kunst, mis oma spetsiifiliste vahenditega peab looma tegevusliku ja psühholoogilise sisuga lavastuse, kus ühise eesmärgi nimel ühinevad harmooniliselt erinevad teatri väljendusvahendid. Tants, muusika ja stsenograafia on siin seotud ja allutatud ühisele ülesandele.

Mul on olnud õnne selles lavastuses kokku saada mõttekaaslastega: dirigendi — Paul Mägi, libretisti — teatrikriitiku A. Demidoviga, kunstnike — B. Birgeri ja P. Pasternaki ning muidugi helilooja E. Denissoviga, kelle partituur osutus sügavalt ja peenelt läbitunnetatuks vaimust, mida sisaldab Musset' raamat ja kelle muusika tabab veenvalt balleti olemust.

Kõik me oleme selles lavastuses balletižanri debütandid, igaüks meist katsub jõudu uuel alal. Ühendanud pole meid mitte ainult armastus Musset' või ka balletikunsti vastu, vaid tahe kõnelda tänase vaatajaga omamoodi igavestest probleemidest muusika ja tantsu vahenditega. Sellest soovist ongi sündinud meie lavastus.»

Hind 30 kop.

«Ü.» 3279. MB-07581. 10. XI 1984. 3000.